

Transliteration Map Telugu Font (tel)

itrans

©1992–1998 Avinash Chopde

1 Fonts Available

1.1 T_EX Interface

The telugu font *tel* is a Metafont font, developed by Lakshmi V. S. Mukkavilli.

This font is not bundled with the itrans package, but is available at many FTP sites. This font may be available in the separate font archive containing extra fonts, named **itransxt.zip**, which may be available in the same place you obtained the main ITRANS archive. *[The authors use the restrictive GPL to license their software, which is really too bad, but because of that, I am unable to include their fonts with the main ITRANS archive.]*

The telugu font is in a file called **tlgutx.tar.Z**. Use WWW search tools to locate this file, search for the substring **tlgutx**. You can find this at any TeX CTAN archive (ex: **ftp.cdrom.com** or **ctan.tug.org**, directory **/tex-archive/language/telugu**).

Note that the TeluguTeX package is also capable of typesetting telugu documents—without the need for a pre-processor.

1.2 Direct Textual Interface

Since this is a T_EX font, this interface cannot be used. (The Text interface directly produces PostScript or HTML, and it requires a PostScript font or TrueType font.)

1.3 Direct Textual Interface - HTML output

HTML output can be produced using the Tikkana TrueType fonts. These fonts are available somewhere on a web, use a search engine to locate them.

The IFM file to use is *tikkana.ifm*.

The support for the Tikkana fonts was added by: **Shree**, and **Devarakonda Venkata Narayana Sarma** <narayana@hd1.vsnl.net.in>

2 Font Developer

The TeX font has been created by **Lakshmi V. S. Mukkavilli**, and is part of a complete telugu typesetting system called TeluguTeX. TeluguTeX has been developed by **Lakshmi V. S. Mukkavilli**, and she also holds the copyright to that software.

The TeluguTeX package contains extensive documentation regarding this font, it was a great help in adapting the telugu font for use with ITRANS.

⁰Last modification: December 4, 2009

2.1 Font Variations Available

The *TeluguTeX* package contains many font sizes and variations—it also includes all the source Metafont files, so any Metafont user can create her own font variations.

As packaged in the `tlgutex.tar.Z` package, there are TFM and PK files for these font sizes: 10, 11, 12, 15, 18, 20, 25, 30, 35, 40, 55, 72 and 172. Certain fancy versions (`telspa`, `telspb`, and `telspc`) are also available. Most font sizes come in bold and slanted versions.

This document has made use of the `tel12`, `tel12s`, `tel12nx`, and `tel18` fonts.

3 More Special Characters

Access to the special telugu characters such as *ardhavisargha*, *nakarapolla*, *valapalagilaka*, etc, is available through the macro input file *itrnstlg.tex*. The following table displays the characters available, and their macro names.

Note that ITRANS does not provide support for the *udatta* and *dantya* telugu characters. If you must use these, take a look in *itrnstlg.tex* — some examples are given there, but it may require extensive hand-tuning. Examples shown in table 2.

4 Examples

These examples have been taken from the *TeluguTeX* package, with modifications for use the ITRANS transliteration scheme.

4.1 Example from the Panchatantra

పంచతంత్ర కథలు

(Stories from the “Panchatantra”)

“వరులను మొసగించి హనిచేయ తలవెట్టినవారు తామే చెడిపోతారు”. ఇంద్రపాలితుడు అనే వర్తకుడు వ్యాపారం నిమిత్తం

వీరుగుదేశానికి వోవలని వచ్చింది. అతడు తనవద్దనున్న వెయ్యి బంగారు నాణాలను, తన మిత్రుడయిన ధనగుప్తుని వద్ద దాచి దేశాంతం వోయాడు. కొంతకాలం అయిన తరువాత ఇంద్రపాలితుడు స్వగ్రామం తిరిగి వచ్చాడు. అతడు ధనగుప్తుని ఇంటికివోయి తన బంగారు నాణాలను తిరిగి యిమ్మని అడిగాడు. ధనగుప్తుడు విచారంగా “అన్నా! ఏమి చెప్పను, నే బంగారు నాణాలన్నింటినీ మా ఇంటిలో ఎలుకలు తినేవేశాయి” అని చెప్పాడు. ధనగుప్తుని మోసాన్ని అర్థం చేసుకొన్న ఇంద్రపాలితుడు “వోనలే జరిగినదానికి చింతించి ఏమి ఫలము” అని సర్ది చెప్పి, ఇదివరలోలాగానే మిత్రునితో స్నేహం కనబరస్తూ ఉన్నాడు. కొన్నాళ్ళువోయాక, ఇంద్రపాలితుడు ధనగుప్తుని ఇంటివద్ద కబుర్లు చెబుతూ ఉన్న సమయంలో ప్రక్కవీధి లో రేగువళ్ళు

అమ్మకానికి వచ్చాయి. వళ్ళు అమ్మేవాని కేకవిని ధనగుప్తుని విల్లవాడు వళ్ళకొసం వోరువెట్టాడు. “నేను కొని ఇస్తాను రా నాయనా!” అంటూ విల్లవానిని ఎత్తుకొని ఇంద్రపాలితిడు ప్రక్కవీధికి బయలుదేరాడు. వళ్ళు కొని, విల్లవానికి ఇచ్చిన ఇంద్రపాలితుడు ధనగుప్తుని యింటికి తిరిగి రాకుండా తన యింటికి వోయి విల్లవానిని లోవల దాచి ఉంచాడు.

ఇంతవేళికి విల్లవాడుగానీ, ఇంద్రపాలితుడుగానీ తిరిగి రాకపోయేసరికి ధనగుప్తుడు ఆదుర్దాగా వారిని వెతుకుతూ మిత్రుని ఇంటికి చేరాడు. అతనిని చూడగానే ఇంద్రపాలితుడు దుఃఖంనటిస్తూ “అన్నా వళ్ళుకొందామని మే విల్లవానిని చంకనుంచి దింపానో లేదో, ఒక పాడు డేగ వచ్చి మే వాణ్ణి ఎత్తుకు వోయింది, ఈ విషాదవార్త నేకు చెప్పలే క నేను ఇంటికి వచ్చి దుఃఖిస్తున్నాను” అన్నాడు. అది విని ధనగుప్తుడు “నేనుచూ, విల్లవాని వంటివైనన్న బంగారు వస్తువులకాశపడి ఇంత అన్యాయం చేస్తావా” అంటూ దూషిస్తూ న్యాయాధిపతికి ఫిర్యాదు చేసాడు.

న్యాయాధిపతి ఇంద్రపాలితుని తో “ఏమయ్యా పుట్టిగా ఉండే విల్లాడిని డేగ తన్నుకు వోయిందన్నావు. ఏమిటీ విడ్డూరం?” అని ప్రశ్నించాడు. దానిపై ఇంద్రపాలితుడు జరిగినదంతా వివరించి “అయ్యా ఈ ధనగుప్తుని యింట నేను దాచిన వెయ్యి బంగారు నాణాలు ఎలుకలు తినేవేనన్నప్పుడు, ఓ చిన్న బిడ్డను డేగ తన్నుకు వోవడంలో ఆశ్చర్యమేముంది?” అన్నాడు. జరిగినదంతా గ్రహించిన

Vowels	
అ	a
ఆ	aa or A
ఇ	i
ఈ	ii or I
ఉ	u
ఊ	uu or U
ఋ	RRi or R ⁱ
ౠ	RRI or R ^I
ౡ	LLi or L ⁱ
ౢ	LLI or L ^I
ఎ	e
ఏ	E
ఐ	ai
ఒ	o
ఓ	O
ఔ	au

Digits	
౦	0
౧	1
౨	2
౩	3
౪	4
౫	5
౬	6
౭	7
౮	8
౯	9

Consonants	
క	ka
ఖ	kha
గ	ga
ఘ	gha
ఙ	~Na or N ^a
చ	cha
ఛ	Cha or chha
జ	ja
ఝ	jha
ఞ	~na or JNa
ట	Ta
థ	Tha
డ	Da
ఢ	Dha
ణ	Na
త	ta
థ	tha
ద	da
ధ	dha
న	na
ప	pa
ఫ	pha
బ	ba
భ	bha
మ	ma
య	ya
ర	ra
ఱ	Ra
ల	la
ళ	La
వ	va or wa
శ	sha
ష	Sha or shha
స	sa
హ	ha
క	xa or kSha

Specials/Accents	
గం	ga.n
అఱ	aa ^r
మ్	m{}
దుః	duH
ఽ	.a

ః	\TGadh
ఁ	\TGnp
ం	\TGvp
।	\TGbar
॥	\TGbarr
ృ	\TGpu
ౄ	\TGpuu
౅	\TGphu
ె	\TGphuu

Table 2: Special characters in *itrnstlg.tex*.

న్యాయాధికారి, ఇంద్రపాలితుని యంటనున్న పిల్లవానిని రప్పించి ధనగుప్తునికి అప్పజెప్పి, మిత్రునినొమ్ము అవః అరించి నమ్మక ద్రోహమొనర్చిన ధనగుప్తుని అన్తి స్వాధీనం చేసుకొని, అందులొనుంచి ఇంద్రపాలితునికి రావలసిన వేయ నాణాలు ఇప్పించాడు.

This is the input text that produced the above:

```
\centerline{#telugupa.nchata.ntra kadhalu#endtelugu}
\centerline{(Stories from the ‘‘Panchatantra’’)}
{#telugu
```

```
‘‘parulanu mosagi.nchi hAnichEya talapeTTinavAru tAmE
cheDipOtAru’’.
```

```
i.ndrapAlituDu anE vartakuDu vyApAra.n nimitta.n
porugudEshAniki pOvalasi vachchi.ndi. ataDu tanavaddanunna
veyyi ba.ngAru nANAlanu, tana mitruDayina dhanaguptuni vadda
dAchi dEshA.ntara.n poyADu. ko.ntakAla.n ayina taruvAta
i.ndrapAlituDu svagrAma.n tirigi vachchADu. ataDu dhanaguptuni
i.nTikipOyi tana ba.ngAru nANAlanu tirigi yimmani aDigADu.
dhanaguptuDu vichAra.ngA ‘‘annA! Emi cheppanu, nI ba.ngAru
nANAlanni.nTinI mA i.nTilo elukalu tinivEshAyi’’ ani cheppADu.
dhanaguptuni mOsAnni ardha.nchEsukonna i.ndrapAlituDu
‘‘pOnIlE jariginadAniki chi.nti.nchi Emi phalamu’’ ani sardi
cheppi, idivaralOlAgAnE mitrunitO snEha.n kanabarastU unnADu.
konnALLupOyAka, i.ndrapAlituDu dhanaguptuni i.nTivadda kaburlu
chebutU unna samaya.nlO prakkavIdhi lO rEgupaLLU ammakAniki
vachchAyi. paLLu ammEvAni kEkavini dhanaguptuni pillavADu
paLLakOsa.n pOrupeTTADu. ‘‘nEnu koni istAnu rA nAyanA!’’ a.nTU
pillavAnini ettukoni i.ndrapAlitiDu prakkavIdhiki
bayaludErADu. paLLu koni, pillavAniki ichchina i.ndrapAlituDu
dhanaguptuni yi.nTiki tirigi rAku.nDA tana yi.nTiki pOyi
pillavAnini lOpala dAchi u.nchADu.
```

```
e.intasEpaTikI pillavADugAnI, i.ndrapAlituDugAnI tirigi
```

rAkapOyEsariki dhanaguptuDu AdurdAgA vArini vetukuchU mitruni
i.nTiki chErADu. atanini chUDagAnE i.ndrapAlituDu
duHkha.nnaTistU ‘‘anna paLLuko.ndAmani mI pillavAnini
cha.nkanu.nchi di.npAnO lEdO, oka pADu DEga vachchi mI vANNi
ettuku pOyi.ndi, I vishhAdavArta nIku cheppalEka nEnu i.nTiki
vachchi duHkhistunnAnu’’ annADu. Adi vini dhanaguptuDu
‘‘nIchuDA, pillavAni va.nTipainunna ba.ngAru
vastuvulakAshapaDi i.nta anyAya.n chEstAvA’’ a.nTU dUshhistU
nyAyAdhipatiki phiryAdu chEsADu.

nyAyAdhipati i.ndrapAlituni to ‘‘EmayyA pushhTigA u.nDE
pillADini DEga tannuku pOyi.ndannAvuTa. EmiTI viDDUra.n?’’ ani
prashni.nchADu. dAnipai i.ndrapAlituDu jariginada.ntA
vivari.nchi ‘‘ayyA I dhanaguptuni yi.nTa nEnu dAchina veyyi
ba.ngAru nANAlu elukalu tinivEsinappuDu, O chinna biDDanu
DEga tannuku pOvaDa.nlO AshcharyamEmu.ndi?’’ annADu.
jariginada.ntA grHi.nchina yAyAdhikAri, i.ndrapAlituni
yi.nTanunna pillavAnini rappi.nchi dhanaguptuniki appajeppi,
mitrunisommu apHari.nchi nammaka drOhamonarchina dhanaguptuni
Asti svAdhIna.n chEsukoni, a.ndulOnu.nchi i.ndrapAlituniki
rAvalasina vEyi nANAlu ippi.nchADu.

#endtelugu}

4.2 Using macros from itrnstlg.tex

This is a example from the Rigveda, and typesetting this text requires use of the special telugu forms defined in the file *itrnstlg.tex*. This example also makes use of the udatta and dantyam macros (\TGud, \TGBud, \TGdt, etc).

Text from *rigveda*—in Telugu.

హరిః ఓమ్! తతం జీవ తదదో వర్ధమానశ్చతం హేమనాజ్ఞాతము వసన్తాః। తతమిహాగ్ని సప్తితా బృహస్పతిశ్చ తాయుషా హవిశ్చేమం
ప్రసద్ధః॥ ఋక్సంహితా ౮-౮-౨౦ వగః॥ అస్య మన్తస్య నిరుక్తమ్. —
తతం జీవ తదదో వర్ధమాన ఇత్యసి నిగమో భవతి। తతమితి తతం దేఘమాయుమరుత ఏనా వధేయన్తి తతమైనమైన
తతాత్మానం భవతి తతమనన్తం భవతి తతమైక్వర్యం భవతి తతమితి తతం దేఘమాయుః। హరిః ఓమ్!

Text from *rigveda*—transliterated form.

```
{
\input itrnstlg
OR
\usepackage[preprocess,telugu]itrans
#telugu

hariH Om.h\TGbarr\ \TGBan shata.n \TGBud jIva \TGBan
shara\TGBan dO va\TGBud rdhamAna\TGBan shshata.n
hE\TGud\TGBan mantA\TGBan ~nChhata\TGBud mu va\TGBan
santa\TGnp\TGbar\ \TGBan shata\TGBud mi\TGCan ndhrAgnI
\TGBud na\TGBan vitA \TGBud bRRi\TGBan hanpati\TGBan shsha
tA\TGBud yushhA \TGBan havi\TGBan shhEma.n
pu\TGBud narduH\TGbarr\ RRiksa.nhitA\TGbarr\ {8-8-20}
```

vaga\TGvp\TGbarr\ asya mantrasya niruktam.h. ---

shata.n jIva shadad0 vardhamAna ityapi nigam0 bhavati\TGbar\
shatamiti shata.n dIgha\TGvp mAyuma\TGvp ruta EnA vadha\TGvp
yanti shatamonamona shatATmAna.n bhavati shatamananta.n
bhavati shatamaishvarya.n bhavati shatamiti shata.n
dEgha\TGvp mAyuh\TGbar\ hariH Om.h\TGbarr

#endtelugu}

5 Author

ITRANS has been developed by Avinash Chopde.

E-mail: avinash@aczoom.com.

Home page: <http://www.aczoom.com/>
